GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Löjtnanten.

Teckning ur Helsingfors lifvet

af LUCIANUS

Helsingfors, G. W. Edlunds förlag.

Löjtnanten

TECKNING UR HELSINGFORS-LIFVET

AF

LUCIANUS

HELSINGFORS 1888
G. W. EDLUNDS FÖRLAG

37/3097

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

HELSINGFORS 1888
WEILIN & GÖÖS' AKTIEBOLAGS BOKTRYCKERI

I.

Löjtnant Grönström stod i skjortärmarna vid bordet och drack några väldiga klunkar ur vattenkaraffinen. Han ställde den ifrån sig på brickan och drog ett djupt andedrag. Tog en handspegel, betraktade sitt ansigte från olika sidor, förde handen genom det halfkorta, täta håret och såg belåten ut. Men trött, mycket trött.

Han såg på klockan, som låg på nattbordet. Redan elfva. Det var tid att kläda sig. Åah!

„Fördömdt, att man skulle sitta så länge uppe. Och den gemena konjaken. Det måtte vara svafvelsyra i den, när man kan må så illa efteråt. Och för en sådan smörja kunna de taga sjuttiofem penni glaset!“

Han doppade sitt ansigte djupt ned i handfatet. Det kalla vattnet verkade uppfriskande. Tyngden i hufvudet försvann, ögonen kändes svalare och piggare. Och så några raska tag med den kalla, drypande handduken öfver nacke, bröst och rygg. Huj, hvad det var kallt — men så skönt. Sedan några öfversköljningar öfver armarna, och derpå en långsam aftorkning. En angenäm värme spred sig under gnidningen i det hvita, fylliga hullet, och trötthetén försvann. Man kände sig åter som menniska, blott man inte haft i munnen den förargliga smaken af nattståndén konjak.

När Grönström var klädd, närmade klockan sig tolf. Han fick skynda sig, ty han skulle gå till sin mor, fabrikörskan Grönström, som hade kommit till staden för landtdagsbalen och skulle dröja ett par veckor i Helsingfors för att hålla sällskap åt sin man, ölbryggar Grönström, som var landtdagsman.

Han tog på sig öfverrocken, tände en cigarett och gick ned på gatan. Vädret var vackert och mycket folk var i rörelse. I Edlunds hörn stannade han och kastade en lång, spejande blick uppåt Esplanadgatans trottoarer.

Utanför Studes butik stod ju fröken Holm med ett annat fruntimmer. Tusan så stilig hon var i sin purpurröda plyschkappa. Det var ju fröken Stål, som var med henne. Han rätade på sig, strök de små kolsvarta mustascherna och satte pincenez'en på.

Men hvem var den långa värnepligtige, som stod och talade med dem? Minsann, var det inte magister Lind. Den!

De hade för ett par år sedan dansat vis-à-vis på en bal på landet; Grönström, som var äldre och redan då löjtnant, hade proponerat brorskål, och de hade haft några utmärkt trefliga dagar tillsammans. När Lind nu blef värnepligtig, mötte han en dag Grönström på gatan, gick emot denne och tänkte räcka fram sin hand och helsa. Men i samma ögonblick gingo ett par soldater på andra trottoaren och gjorde honnör. Grönström, som ej kände igen honom, röt: „Gör honnör, lymmel!“ hvilken befallning Lind med ett satiriskt leende åtlydde. Grönström fick sedan höra, att Lind hade berättat om det för sina bekanta, och detta retade honom. Sedan dess kunde han ej tåla Lind. Han försummade aldrig ett

tillfälle, då han kunde på något sätt förarga eller förolämpa honom i tjensten. Lind å sin sida iakttog alla formaliteter, men det låg dock ett visst för disciplinen oåtkomligt hån i hans blickar, hållning och rörelser. Åtminstone tyckte Grönström sig finna det och var ursinnig deröfver.

Grönström beslöt göra ett slag längs Esplanadgatan. Han ville möta fröken Holm. Hon var en lika rik som vacker flicka, och der kunde möjligen framdeles stå något att vinna. Han gick förbi de båda damerna, helsade förbindligt och gaf en vårdslös vink åt magister Lind, som gjorde honnör. När han gått några steg, vände han om. De möttes nu åter och Lind fick ånyo ställa sig upp till honnör. Men nu slog sig Grönström i samspråk med damerna och följde med dem, utan att ens låtsa se Lind, som stigit åt sidan och svärjande inom sig förde handen till mössan, under det löjtnanten gick bort med hans sällskap.

„Utmärkt vackert väder i dag.“

„Riktigt förtjusande“, medgaf fröken Holm.

„Fröken har varit i boklådan“ fortsatte Grönström, då han såg, att fröken Holm hade en

i papper inlagd och med segelgarn ombunden bok i handen.

„Jag har köpt fru Benediktssons „Marianne“. Känner löjtnanten till den?“

„Nej. Jag kan inte tåla de der skrifvande damerna.“

„Men löjtnanten har väl ändå läst de många berömmande recensionerna, så att löjtnanten känner innehållet? Magister Linds recension här om dagen var mycket bra, fast den var rätt skarp.“

„Jag läser aldrig recensioner.“

Han jemkade med en föraktfull blick sin pincenez.

„Hvarför inte det? Det är ju nödvändigt att på förhand få en föreställning om bokens innehåll, innan man köper den.“

„De recensioner jag läst ha alla varit så dumma“, sade Grönström. „De der recensenterna tro sig kunna bedöma allting och de tala i en ton, som om de sjelfva besutte all verldens visdom. Sådant förargar mig. Det är så odrägligt egenkärt.“

„Är löjtnanten författare?“

„Författare? Jag?“

„Ja, det låter så. Författare tycka aldrig om recensenter. Hvem vet? Kanske ändå?“ frågade fröken Holm med en skälmsk blick.

„Nej, jag försäkrar. Jag sysselsätter mig aldrig med sådant“, svarade Grönström synbart smickrad. „Min tid medger det inte.“

Damerna sade, att de skulle upp till läsesalen för fruntimmer i Kämps hotell, och man skildes derför. Löjtnanten gjorde en afskedskomplimang, som han hade en känsla af att var fullkomligt efter konstens reglor. Då fröken Holm visat sig så tillmötesgående, att hon promenerat med honom ett slag af och an längs trottoaren, trodde han att han kunde våga en litet djerfvare handtryckning, än hvad konvenansen egentligen skulle tillåtit, och han fick till svar ett vackert småleende, som spred ett klart guldskimmer öfver hans framtids horisont.

Strax derpå mötte han löjtnant Löfberg, sin goda vän.

Öfverlycklig öfver dagens framgång bjöd han honom in till operakällarn på ett glas punsch, och snart satt han der vid ett sidobord

och prisade fröken Holms junoniska behag och klingande rikedomar i färger, som blefvo allt mer glödande, ju närmare den gula punschens yta kom till den kupiga buteljbottnen.

Fröken Holm och hennes väninna stannade nere i vestibylen på den eleganta spiraltrappans nedersta trappsteg.

„Vi skola stå här några minuter, så att vi slippa honom“, sade hon.

De gingo sedan åter ned. Fröken Holm öppnade helt litet på dörren, stack ut hufvudet och kastade en blick uppåt teatern och sedan ned mot salutorget.

Löjtnant Grönström syntes ej till.

„Det var nu väl, att vi sluppo den tråkiga karlen“, sade hon, och skrattande återtogo de båda flickorna sin promenad.

När den första halfflaskan var utdrucken, beställde Grönström en ny.

„Ja, vet du“, fortsatte han „hon är så förbannadt söt, och de äro bara två barn. Fadren eger minst en half million. Det duger, det.“

„Hvad bryr du dig om pengar, du som sjelf är rik.“

„Pengar äro alltid bra att ha. Och som du vet, är pappa snål, ja riktigt girig. Så länge han lefver, får jag knapt en fyrk. Det är mamma, som skickar åt mig då och då, eljest skulle jag ha det förbannadt knapt. Fast knapt är det också nu, det skall Gud veta, och vore det inte kändt att pappa är rik, så att jag har kredit, så ginge det rakt åt fjälls. Derför vore det allt rätt skönt att få fröken Holm. — Men tycker du inte, att hon liknar Svea? Alldeles samma växt, samma drag öfver ögonen och samma färg på håret.“

„Ja, kanske har du rätt.“

„Och så är det någonting i gången. Det der mjuka, litet vågiga, pikanta i förening med den läckra växten . . .“

Kyparen gick just förbi med en kopp kaffe på en bricka, och Grönström hviskade derför de följande orden i örat på Löfberg.

„Ha, ha, ha! Skål på det, du!“ skrattade han sedan och klingade med kraft, så att punschen spildes öfver hans fingrar. Han fylde åter på glasen. Det blef knapt ett halft glas åt hvardera.

„Kypare! En half punsch till!“

„Vi skola gå nu.“

„Nej, inte ännu. Bara en half till. Och rena glas!“ ropade han åt kyparen, som redan hunnit till disken. „De här äro ju så klibbiga, att man inte kan taga i dem.“

Klockan tre bröto de upp. Grönström skulle betala, men hade ej mer än fem mark i portmonnän.

„Du kan låna mig en fem mark“, sade han åt Löfberg.

Löfberg tog fram sin portmonnä och gaf honom en femmarks sedel.

„Det är nu alltså sextiofem mark, som du är skyldig.“

„Hur är det så mycket?“

„Trettiofem mark fick du när du skulle betala slädpartiet, femton blef du skyldig på whist, som du mins, tio mark lånade du i natt, och nu fem. Det gör sextiofem. Är det inte så?“

„Jo. Det är riktigt.“

De stego upp. När de gingo förbi spegeln, stannade Grönström ett ögonblick.

„Jag undrar, om man ser fyllsig ut. Litet röd bara, det betyder ingenting.“

När de kommo ut på gatan, körde ett par hyrkuskar fram, piskande på hästarna och ryckande i tömmarna.

„Drag åt helvetet!“ röt Grönström, men tillade straxt derpå: „Nej, vänta! Det var ju sant, jag skulle till min mor. Tusan att jag kom att glömma det. Adjö med dig. Elisabetsgatan!“

Han ringde på. Tamburdörren öppnades och Lotta hjelpte af öfverrocken. Jo, fabrikörskan var hemma och hade väntat på honom, sade hon.

Lotta var en vacker flicka, finhylt och mörkhårig, samt hade någonting herrskapslikt i sin växt.

„Hur står det till i dag?“ frågade Grönström med ett vänligt leende. „Nåh — —“

„Fabrikörskan kommer!“

„Hvad jag har väntat på dig både i går afton och i dag“, sade modren.

„Jag kunde inte komma i går. Jag åt middag på operakällaren med ett par kamrater och sedan spelade vi kort långt in på natten. I dag var jag redan tidigare på väg hit, men blef uppehållen af en kamrat. Är pappa hemma?“

„Nej, han är utgången. Får jag bjuda dig något? Pappa har konjak hemma. Annat finns det inte.“

„Tack. Om jag får ett glas. Det skall göra riktigt godt.“

Modren tog från ett skåp en konjaksflaska och ett spetsglas.

„Du får hålla till godo så här enkelt.“

Hon ställde glaset på bordet och slog i.

„Har mamma litet vatten också?“

Grönström satte sig i länstolen, under tiden modren gick att slå i ett glas vatten ur karaffinen, som stod på nattkommoden mellan de båda sängarna, hvilka upptogo rummets ena vägg.

„Åh-hå, det der kändes riktigt godt!“

„Det var för att tala om landtdagsbalen, jag nödvändigt ville träffa dig. Tror du jag måste hafva urringad klädning?“

„Naturligtvis måste mamma det.“

„Men är det inte löjligt för mig, gamla menniskan?“

„Mamma är visst inte gammal. Och på en sådan bal måste man vara fullkomligt modern och fin, eljest ser det löjligt ut. Då är det bättre att bli borta alldeles.“

„Jag har nu inte haft urringad klädning på snart tjugufem år, och det var på mitt bröllop, så nog kommer det att kännas underligt. Men man måste väl då.“

„Ja, nog är det nödvändigt. Eljest skäms jag att gå med mamma.“

„Men nu måste jag fara igen“, fortsatte han och såg på klockan. „Om jag får tid, så kommer jag i morgon på en stund. Jag har i dag exersis och måste derför vara i god tid hemma till middagen, så att jag sedan kan få mig en liten middagslur. Den skall göra mycket godt, ty jag känner mig dugtigt trött.“

„Du skall inte anstränga dig, kära Robert. Är det så noga med den exersisen?“

„Tjensten framför allt.“

Lotta hjelpte öfverrocken på.

„Förbannadt söt“, mumlade Grönström, då han gick ned för trappans rödrandiga hårmatta, efter att hafva gett Lotta en småleende blick förbi modren, som i den halföppnade tamburdörren nickade adjö åt honom.

Det blef ej någon lång eftermiddagssömn. Och ej angenäm heller. Det var kallt i rummet. Han frös och kände sig ruskig. Och

så var det ytterst påkostande att gå till exersisen.

Han kom till kasernen i det eländigaste lynne.

„Hur står ni, era sakramentskade korfvar!“ röt han åt soldaterna, då de hade stält sig i led.

„Upp med hufvudet, bondlurk, eller skall jag lära dig. Tror du, att du går och lunkar efter plogen nu? Hvasa? . . .“

„Hur håller du benen? I hop med knäna. Du är väl ingen fähusport? Eller hvarför står du så bredbent“ . . .

„I takt ert dj . . . följe. I takt!“ . . .

„Kan du aldrig lära dig skilnad på höger och venster . . .“

II.

Klockan nio på qvällen åkte ölbryggar Grönström med sin fru upp till landtdagsbalen. Det var en bister köld, och fastän fabrikörskan hade ända upp till näsa och öron svept sig in i räfskinnskappan, hade hon likväl kallt om de bara axlarna och armarna. När de hunno fram till kejserliga palatset, kände hon sig nästan stel af köld.

Utanför palatset stod en lång rad af åkdon, och det dröjde en god stund, innan det blef deras tur att köra fram. I kapprummen var åter trängsel, men värst var det, då de kommo till trappan, som ledde upp till festvåningen. Här stodo de balklädda gästerna tätt packade, och blott ytterst långsamt kunde man komma uppåt. Från den öppna yttre dör-

ren strömmade den iskalla luften in, så att det stack i skinnet.

„Här kan man ta lifvet af sig“, hviskade fabrikörskan till sin man.

„Åh skräp“, svarade han. „Hvad skall du då säga om den der långa fröken framför oss, som har nästan hela ryggen bar.“

Ändtligen voro de uppe i festvåningens förrum. Fabrikören sade sitt namn åt den i dörren stående ceremonimästaren och denne ropade med hög röst:

„Fabrikörn Grönström! Fabrikörskan Grönström!“

Fabrikören bugade sig, i medvetandet af sin värdighet af landtdagsman, styft och stelt för generalguvernören, hvilken med sin grefvinna mottog de inbjudna och räckte hand åt dem alla. Fabrikörskan gjorde en så vacker nigning hon någonsin kunde och höll på att förgås af förlägenhet, då hon räckte fram sin knubbiga hand. När det väl var undangjordt, drog hon en djup suck af lättnad. I ett af de inre rummen funno de Robert, som förde dem in i tronsalen och skaffade dem plats att sitta. Gästerna sam-

lade sig i talrika skaror, och snart fingo fabrikören och Robert afstå sina platser åt tvenne fruar.

„Tycker pappa som jag, så gå vi upp i herr-rummen. Der kunna vi röka och få oss ett glas punsch.“

„Ja, det vore inte så tokigt, det.“

Der uppe var trängseln stor.

„Det ser ut att bli svårt att få sig någonting till bästa här. De stå ju som packade sillar kring matborden“, menade fabrikören bekymrad. „Det är då också f—n“, svor han, då han i detsamma fick ett halft glas öl öfver frackärmen.

Efter en lång stunds trängande och knuffande lyckades han slutligen kila sig fram till ett bord, der det fanns buljong. Men alla koppar voro redan begagnade. Han försökte då sin lycka på ett annat håll, men när han efter mycket besvär kommit så långt, att han hade hunnit få en tallrik och knif och gaffel, hade de närmaste faten redan hunnit bli tömda.

Löjtnant Grönström gick ned igen, då han såg den trängsel och den glupska matlust,

som rådde här. Han ställde sig i danssalen och såg omkring sig med kritiska blickar.

Det var verkligen en briljant tafla, rörlig och vexlande i hvart ögonblick. Ungdom af alla nyanser, från den finhylta halft utvecklade, barnsligt glädtiga flickan, som första gången var med om en stor bals egendomliga berusande vimmel, till den säkra och vana damen med det litet blaserade, trötta uttrycket i hållning, i hy och blick — äldre eleganta fruar öfver dansåldern, men i de år, då en utsökt toalett ger åt qvinnan någonting på samma gång subtilt och imponerande — här och der en senator med handsbredt ordensskärp från axeln till midjan och en rikshemlighetsfull min på det glatta, artigt leende ansigtet — konverserande militärer i lysande, ordensprydda uniformer hvart ögat såg — och här och der herrar i svarta frackar, liksom enkom för att genom den bjerta kontrasten höja glansen af all denna ungdom, fägring och strålande lyx — det hela öfvergjutet af det elektriska ljusets trolska klarhet och återspegladt i de väldiga trymåernas kristallskifvor. En enkel bondqvinna i svart

klädning stod nära honom i dörren till tronsalen. Hur månne hon känner det, plötsligen försatt som hon är från sitt tarfliga hem till denna bländande omgifning? Månne hon vet, att man för den toalett och de smycken, den leende damen som nu dansar förbi henne bär, skulle kunna köpa hela det hemman, af hvilket hon och hennes husfolk måste lefva? Grönström log vid denna tanke. Han tyckte kontrasten verkligen var besatt.

Någon slog honom på axeln. Det var löjtnant Löfberg.

„Kom hit, så skall du få se något magnifikt.“

De gingo ett stycke fram genom trängseln.

„Ser du!“

Löfberg riktade hans blick på ett par unga damer, hvilka stodo och konverserade lifligt med en flock militärer.

„Har du sett så bländhvita axlar. Dekolterad nästan som en Venusbyst. Så borde alla fruntimmer vara på en bal. Då kunde det vara något nöje. Här finns ännu också ett par, tre andra.“

„Jag kan inte riktigt se. De der herrarna stå i vägen.“

„Ja, hon är begapad, må du tro. Ser du just nu den der feta gråhåriga presten! Hur han står och skelar ner öfver axeln på henne. Se litet på hans min. Den är ypperlig.“

„Den andans mannen! — Nu ser jag. Bravo! Det är ju en riktig exposition.“

Grönström tvinnade de väl vaxade svarta mustascherna och sträckte på sig för att se öfver de närmast stående herrarnes axlar.

„Vi skola gå närmare.“

De gingo småleende tätt förbi och sneglade åt sidan, under det de försökte se likgiltiga ut.

„Har du sett fröken Holm i qväll?“ frågade Grönström.

„Hon var just nyss här i närheten. Se, der står hon med sin mor.“

Grönström gick fram och helsade.

— — — — — — — — — — — — — —

„Jag kan inte fördraga den der löjtnant Grönström“ sade pianolärarinnan Bertell till konsulinnan Holm, då Grönström och hennes dotter valsade förbi.

„Han är en mycket hygglig ung man, i mitt tycke“.

„Man säger, att han skall vara — ja, rent ut sagdt, en karaktärslös menniska“.

„Så heter det alltid om unge män, som se bra ut och tycka om att lefva med i verlden. Hvem har inte sina svagheter vid den åldern!“

„Det är fara värdt att de sedan följa med hela lifvet igenom.“

„Åh, om han får en bra hustru, så blir han nog stadig. Sådant har man sett förut.“

— — — — — — — — — — — — — —

„Det var lyckligt att jag ändtligen råkade er, fröken Holm. Jag har sökt er hela aftonen“, sade Grönström under valsen.

Alma svarade ingenting.

„Jag trodde redan, att ni beslutit att bli hemma, och då skulle balen förlorat allt nöje för mig.“

„Ni säger så bara.“

„Nej, jag tänker det också. Ni vet nog, att jag ställer er högre än alla andra qvinnor. Och ändå ställer jag qvinnan så högt, oändligt högre än männen.“

„Hvari står hon då så högt öfver er män?“

„Hon är den skönare, tillbedjansvärda delen af mensklighetens.“

Fröken Holm såg leende på honom och fläktade långsamt med solfjädern.

„Hon är den, som med sin kärleksfulla hand leder oss till lyckan“ . . .

„Söfver vårt hjerta till ro efter lifvets strider“ . . .

„Låter oss känna en försmak af den eviga saligheten . . .“

Fröken Holm lekte med solfjädern och log.

„Är det allt?“

„Hvad vill ni mer, fröken Holm? Ni skrattar . . . Säg, hvad tänker ni nu?“

„Jag tänker bara på huru högt männen stå öfver oss qvinnor. De stöda oss i lifvets brus . . . de värna oss vid hemmets härd . . . de skydda oss mot verldens storm och strid . . . de styra med kraftig arm vår lefnadsjulle . . . de sluta oss till sitt manligt starka bröst . . . de bära oss på sina händer öfver lifvets stötestenar . . . de strö blommor på vår stig . . .“

En herre kom och bjöd upp fröken Holm. Hon gaf åt Grönström en strålande blick och försvann vid kavaljerens arm.

„Tusan så stilig flicka. Hon har både hjerta och hufvud.“

Han vinkade till sig Löfberg, som stod i närheten.

„Vet du, Löfberg, snart kan du gratulera mig.“

„Huru snart?“

„Ja, det är mer än jag tillsvidare vet sjelf. Ah, der ha vi henne igen, hon med Venusbysten. Någonting så välmejsladt och marmorhvitt har jag verkligen aldrig förr sett.“

„Den der blonda är inte heller illa.“

„Ja, men hvad är det mot den andra. Petit misère ouvert mot uppslagen grandissimo.“

„Nu skulle ett glas punsch smaka. Eller hvad tycker du?“

„Du säger ett par ord. Låt oss gå då.“

— — — — — — — — — — — — — —

Fabrikörskan Grönström satt i sin knut och såg på dansen. Den ena halftimmen förflöt efter den andra, och tankarna kommo och gingo. Hon var född i Helsingfors och hade vistats här hela sin ungdom. Omtyckt och firad hade hon varit och den flitigast uppbjudna på alla

baler. På en bal hade hon också blifvit bekant med Grönström. Han var en rik köpmansson från Österbotten, ung, elegant och med ett artigt och uppmärksamt sätt. De hade träffats endast få gånger, då han friade. Hon var obeslutsam, men föräldrarna rådde henne att svara ja, och det var ej lång tid till tvekan, ty han skulle resa hem för att öfvertaga fadrens affär. Bröllopet firades och hon följde honom till en af Österbottens nordligaste städer.

Nu var hon åter på bal i hufvudstaden, klädd i urringad sidenklädning, bara armar och blommor. Musiken dånade från läktaren, ungdomen dansade. Längesedan glömda känslor vaknade hos henne. Det qvartsekel, som flytt, var för ett ögonblick förgätet. Med lätt framsträckt hals och lifliga ögon såg hon på dansen, och foten rördes i takt med musiken. Bröstet häfdes af en underbar längtan och hon kände, att kinderna glödde. Par efter par hvirflade förbi, man fick och man gaf knuffar, man smålog och dansade vidare.

Hon följde med blicken ett par, som dansade så tätt förbi, att damens ljust rosenfär-

gade sidenklädning snuddade vid henne. Hon såg deras bild i den stora trymån. Det var ett vackert par! Hon såg också sig sjelf. Så försjunken var hon i sina minnen från ungdomens dagar, att hon ej genast kom att märka, att denna gamla qvinna i mörkblå, barhalsad sidenklädning, med det fetlagda, blacka ansigtet var hon. Då försvann drömmen. Hon visste att hon var ur dansen, att hon varit det alltsedan hon vid aderton år dansade på bröllopet och med brudkrans i håret fördes bort från föräldrahemmet.

Att det var tjugufem år sedan dess! Hvad den tiden hade gått fort. Och hur den hade gått! De tjugufem åren lågo bakom henne som en lång, rak väg genom ett enformigt slättland, öfver hvilket dagarna kommo och gingo den ena lik den andra, till dess ett fjerdedels sekel oförmärkt dragit förbi.

Hon undrade hvar hennes man uppehöll sig. På hela qvällen hade hon ej sett till honom. Hon kände sig törstig, men visste ej hvar hon skulle få något att dricka. Trött blef hon också att sitta på samma plats bland idel främmande menniskor. Hon såg då och då Robert dansa

förbi och vinkade åt honom, men han var så upptagen af de unga damerna, att han ej ens såg ditåt. Slutligen steg hon upp för att gå att söka sin man i de andra rummen. Det var svårt att komma genom skaran af äldre och yngre herrar, hvilka stodo tätt packade och sågo på dansen. Obehagligt var det också att tränga sig fram så der ensam och se bortkommen ut, då hon ej ens visste åt hvilket håll hon skulle gå.

När hon ändtligen lyckades komma genom dörren, mötte hon Löfberg och Robert.

„Har du sett pappa?“ frågade hon.

„Han blef der uppe i herrummen. Hvar har mamma varit under tiden?“

„Jag har suttit och sett på dansen.“

I detsamma kom fabrikör Grönström. Han såg belåten ut.

„Har ni fått mat redan?“ frågade han. „Jag har ätit der uppe. Det var en förtärlig trängsel, men bara man gaf sig litet till tåls, så gick det nog. Ypperlig porter och ganska god sherry fick man. Ingenting att röka fanns der, men jag fick af prosten Forsell en god cigarr och så sutto vi i ett sidorum och hvi-

lade oss en stund på maten. Nu ämna vi spela whist, men vi äro bara tre.“

Han fann snart en som var hugad att bli fjerde man.

„Jag går nu då“, sade han till sin fru. „Sitt du här så länge.“

Robert förde modren till den i rummet bredvid danssalen anordnade bufetten, der hon på stående fot förtärde en bakelse och litet frukt samt drack ett glas lemonad.

„Väntar den der löjtnanten på dig?“

„Ja. Vi tänkte gå och få oss litet punsch.“

„Gå du. Jag sköter nog mig sjelf. Jag var bara så törstig.“

Klockan ett serverades den egentliga supén. Grönström sökte upp modren och förde henne till matsalen. Det var godt om utrymme, och när han såg, att många äldre fruar serverade sig sjelfva, lemnade han henne der och gick för att dansa mazurka med fröken Holm, som han redan bjudit upp.

„Mazurka är egentligen en dans för militärer“ anmärkte han efter första turen. „Fracken är ett plagg, som tar sig fatalt ut i mazurkan“.

„Herrar militärer äro bra afundsvärda“.

„Ni tycker då om militärer?“

„Jag sade endast, att de äro afundsvärda. Tänk blott — att ha stort ingenting att göra, att vara gerna sedd öfverallt, men isynnerhet när det gäller att ge lif och glans åt en bal — och sedan i krigstid segern, äran, — hjeltedöden . . .“

— — — — — — — — — — — — — —

När balen var slut, följde Grönström konsulinnan och fröken Holm ned i vestibylen. En tjensteflicka väntade der med kappor och sjalar.

Då de voro färdiga att gå, bjöd han sin hand åt konsulinnan för att leda henne till släden.

„Det är så halt. Konsulinnan kunde lätt slinta . . . får jag lof! . . .“

När de kommit hem, gick Alma och tog godnatt af fadren, hvarefter hon gick in i sitt rum. Modren kom dit efter en stund för att hjelpa henne att taga af klädningen.

„Du dansade mycket med löjtnant Grönström. Hvad tycker du om honom?“ frågade hon.

„Åh ja, han är rätt treflig. Jag kan bara inte låta bli att nojsa med honom ibland. Det är så roligt, för han blir aldrig ledsen".

„Du bör vara försigtig. Han kan lätt känna sig sårad, fastän han inte visar det".

„Åh, det tror jag inte, mamma".

Modren började knäppa upp Almas klädning i ryggen.

„Den tycks vara bra nog spänd. — Det ser ut, som om han vore litet förtjust i dig. Jag sätter lifvet här på stolen, så för du det sedan i morgon bort i skåpet".

Alma räckte upp armarna, så att modren skulle få draga sidenkjolen öfver hufvudet. Sedan satte hon sig och började kläda af strumporna och skorna.

„Vill du inte taga en sjal öfver axlarna?"

„Inte behöfs det. Här är så varmt i rummet".

„Jag tycker för min del mycket om löjtnant Grönström. Han har ett så gladt och öppet sätt. Litet lättsinnig kanske. Men man kan ju inte fordra allt. Han stadgar sig nog. Ja, god natt nu, mitt barn, Du glömmer väl inte att släcka ljuset".

„God natt, god natt, mamma!“

Alma satte sig vid toaletten och började kamma ut sitt hår. Under tiden rörde sig tankarna kring balen. Hon hade saknat magister Lind. Att inte han var der. Men det var väl derför, att han var värnepligtig.

Hon kastade tillbaka det upplösta håret och gick till bordet, der fotografialbumet låg. Såg på några af fotografierna och kom slutligen till Linds porträtt. Nog såg han ändå mycket manligare och intelligentare ut än löjtnant Grönström. Och han föreföll att vara en riktigt bottenfast karaktär. Litet för mycket försagd och tillbakadragen var han ändå kanske.

Hon satte sig i en länstol och lade albumet i knäet. Löjtnant Löfbergs porträtt var placeradt midt emot Hanna Stål. Underligt att hon kommit att ställa dem tillsammans. Löfberg, som var en riktig galnpanna, och den allvarliga, arbetsamma Hanna Stål! De gjorde ju aldrig annat än disputerade, då de råkades. Hur Löfberg också kunde hitta på alla möjliga tokerier, med den allvarligaste min i verlden!

Der funnos till sist i albumet tre porträtt af henne sjelf som skolflicka, tagna på olika tider. Nej, så lustig hon var i kort, storrutig klädning, med de spinkiga benen, och de två långa flätorna. Och den vigtiga minen sedan! Hon skrattade godt.

Mazurkan ljöd i hennes öron ... det ryckte i musklerna ... det var ändå den härligaste af alla danser ... en så skön takt ... och en sådan fart — tvärs öfver hela golfvet ... och så den hastiga svängen ... Grönström nästan lyfte upp henne, så starkt tog han om lifvet ... det gaf riktigt yrsel ... Han dansar bra — — bäst af alla. Det måste man medge. Och så har han så stiligt sätt. Det ha för resten alla militärer ... De civila herrarna förstå sig alls inte på dylikt ... liksom de vore rädda att visa sig artiga ...

Men hon började få kallt om fötterna och de bara armarna. Hon lade bort albumet, flätade raskt håret och fäste det framför spegeln upp i en tjock knut. Ställde sedan ljuset på nattduksbordet och kröp huttrande af köld hastigt under täcket, som hon drog ända upp till öronen. När hon hade fått riktigt varmt,

sträckte hon på sig och blåste ut ljuset. Hon var alls inte sömnig, utan låg och såg på föremålen i rummet, som till hälften upplystes af gaslyktan utanför ena fönstret. Det var märkvärdigt, hvad den spred för ett klart sken. Hon kunde tydligt se, att snörlifvet, som låg på stolen, var blått och att skorna voro af rödt siden. Strumpebanden, som lågo i skuggan, sågo nästan svarta ut. Och ändå voro de ljusblå . . .

III.

Löjtnant Grönström hade några dagar efter landtdagsbalen gjort sin första visit hos konsul Holms, och Alma och han hade då kommit öfverens att följande dag gå på borgarståndets plenum. Han gick nu upp efter henne. När han skulle ringa i tamburklockan, hörde han någon sjunga. Det var en fruntimmersröst. Han tog bort handen från dörrknappen och lyssnade. Hvilken vacker och sympatisk stämma. Något svag, men sällsynt frisk. Hon sjöng en kuplett ur „Lilla helgonet“ med riktigt öfverdådig lefnadslust. Månne det var Alma Holm?

Han ringde, och sången tystnade. Det var alltså hon. Att hon sjöng så bra. Och han som aldrig hade vetat det. Det var ju rik-

tigt stiligt. Sådant gör alltid effekt i sällskapslifvet.

Alma frågade om han inte ville stiga in på en stund, förrän de gingo.

Ville hon inte vara så vänlig och sjunga ännu en sång? Hon hade en så öfverraskande vacker röst, sade han, sedan han helsat på konsulinnan, som kom från de inre rummen.

Hvar han hade hört henne sjunga? Jo, just nyss, innan han ringde på.

Det var alls ingenting att tala om, menade Alma och skrattade. Så mycket röst hade ju en hvar. Och härnäst skulle hon stänga dörrarna till tamburen, när det kunde höras ända ut.

Också konsulinnan tyckte, att hon kunde sjunga en sång eller par, men Alma var obeveklig. Inte nu, men kanske en annan gång.

„Ja, då är det ingenting annat att göra, än att hoppas att löjtnanten snart kommer igen“, sade konsulinnan förbindligt.

Det blef tid att gå. Grönström höll kappan åt Alma. Han böjde sig lätt framåt, så att hans ansigte kom helt nära hennes hvita nacke, och insöp långsamt den fina parfymdoften, som spred sig från hennes kläder. Un-

der det han tog på sig sin öfverrock, gledo hans blickar med ett egendomligt uttryck öfver hennes gestalt, hvars präktiga konturer liksom växte ut inför hans ögon, då hon knäpte till den åtsittande, skinnbrämade kappan.

När Alma var färdig, böjde hon sig ned för att taga de små gummigaloscherna, hvilka stodo som ett par cendrillonskor bredvid fadrens stora lädergaloscher och modrens gummiöfverkängor.

„Månne man behöfver galoscher i dag?“

„Det är alldeles torrt ute“, försäkrade Grönström.

„Då låter jag dem vara“.

När de kommo till borgarståndets sessionsrum, lyckades de finna lediga platser. Det var endast några få åhörare der, ty man väntade inga vigtigare frågor.

Det föredrogs som bäst en petition om ökadt anslag för den inhemska konstens uppmuntran.

„Der sitter min far, den tredje derifrån dörren“, sade Grönström.

„Ah, jag ser. Är det löjtnantens far?“

Alma tyckte han såg bra obehaglig ut. Hon hade aldrig kunnat med mycket stora och

feta personer med rödlätta, pussiga ansigten. Oförmärkt kastade hon en sidoblick på löjtnanten. Jo, också han hade samma matta drag öfver ögonen och det der sjelfbelåtna uttrycket, fastän det inte framträdde så starkt som i den andres välgödda gestalt.

Nu begärde fabrikör Grönström ordet, och hennes uppmärksamhet drogs åt detta håll. Hvad han hade vårdslöst sätt, der han stod med händerna i byxfickorna och vaggade med sin stora kropp.

„Fabrikören Grönström har ordet“, hördes talmannens stämma.

„Herr talman! Jag har begärt ordet för att motsätta mig petitionens syfte. Vårt land är ett fattigt och outveckladt land, som har . . . som behöfver allt . . . det vill säga, som inte har råd till det att man förslösar och onödigtvis kastar bort våra pengar för något sådant som konsten, för vi har ju ingen konst i vårt land. Vi, som sitter här, har annat att tänka på än sådant och vi måste finna utvägar att skaffa pengar att höja industrin och jordbruket och handeln och bygga jernvägar och kanaler och kaserner och dehäran fängel-

ser, som är vigtiga lifsbehof för vårt fattiga folk, om det skall kunna höjas till välstånd och inte gå under genom hårdt klimat och dålig jordmån, och mera militär, som måste uppsättas för att göra vårt fosterland äradt och stort och lyckligt. Det finska folket har förut varit utan konst och det kan vara det ännu så länge, till dess vi får bättre råd och inte behöfver svälta och sakna pengar till det nödvändigaste. Konsten kan man undvara, men det nödvändigaste kan man inte undvara, och derför skall man inte slösa med statens medel."

„Det är verkligen bedröfligt att se hur lyxen och anspråken stigit hos oss, när man tillika betänker hur fattigt vårt land är", sade löjtnant Grönström halfhögt till Alma.

„Men konsten liksom litteraturen förädlar och uppfostrar ett folk."

„Kan så vara. Men det är blott de rika, som kunna bestå sig en dylik uppfostran."

Debatten fortgick en stund, och nya frågor kommo före. Det blef enformigt i längden att höra på och Alma föreslog, att man skulle gå bort.

Alma gick sedan upp till Hanna Stål, som bodde vid Alexandersgatan, och när hon efter en stund skulle gå hem, mötte hon magister Lind. Han vände om och gjorde henne sällskap.

„Magistern har varit så osynlig“, sade Alma.

„Ja, jag har varit mycket litet ute. Jag arbetar på min disputation“.

„I hvilket ämne tänker magistern disputera?“

„Jag skrifver om franska revolutionens inflytande på den moderna sociala utvecklingen.“

„Det är ju ett högst intressant ämne. Men det måtte vara mycket svårt.“

„Det förefaller svårare än det är. Franska revolutionen bildar en så bestämd vändpunkt i de europeiska folkens hela åskådningssätt att det ej var utan skäl fransmännen tänkte på att börja en ny tideräkning med revolutionen som utgångspunkt. Revolutionen gjorde hvad ingen religion förmått, den genomförde idén om individens frihet och menniskovärde. Det är på denna grund den moderna civilisationen bygger, det är kärnan i vår samhällsutveckling. Denna idé skall en gång afslita alla de band, hvilka sedan årtusenden fängsla

menniskorna, de sociala, de religiösa och de politiska fördomarnas band."

„Och ni tror då, att det skall komma en tid, då allmän frihet, broderlighet och jemnlikhet skola råda på jorden."

„Ja, det tror jag fullt och fast."

„Men strider inte redan sjelfva menniskonaturen emot en sådan jemnlikhet."

„Nej, den tvärtom fordrar en sådan för att kunna utveckla sig i sin fulla rikedom. Vi skola en gång nå derhän. Och när då bildning, kunskaper och en klar tankeförmåga trängt ner till hvarje individ i samhället, när vi ej mer ha några särskilda samhällsklasser, när det ej finns några armeér och ingen privilegierad statskyrka, då äro franska revolutionens idéer förverkligade, då har den sanna individuella friheten segrat öfver det nedärfda förtrycket, hvilket ej med ett slag kunnat afskaffas."

„Ni skulle säkert gerna velat lefva på franska revolutionens tid."

„Nej, långt derifrån. Jag tycker inte om våldsamma omstörtningar. Det är inte våldet, som skall segra. Våld kan åter kufvas med

våld. Det är öfvertygelsen om det rätta, som skall reformera verlden, det är sanningen, upplysningen och menniskokärleken.“

De gingo en stund tysta. Slutligen sade Alma:

„Jag kommer just nu från borgarståndets plenum. Har magistern varit der?“

„Nej, det har jag inte. För resten har jag föga intresse för hela vår landtdag. På sextiotalet var det något helt annat. Man känner sig helt varm, då man läser om hur hela landet med spänd uppmärksamhet följde landtdagens förhandlingar. Hvem talar nu om dem, annat än under valtiden, då partien stå i harnesk mot hvarandra. Då är det kantänka lif och rörelse nog. Men så blir resultatet af valen mången gång sådant, att man inte vet om man skall skratta eller gråta. En mängd okända personer, hvilka utanför sin dagliga sysselsättning knapt haft intresse för något, allra minst för allmänna angelägenheter dyka då upp och taga plats som lagstiftare, bönder sättas att afgöra öfver frågor, hvilka de aldrig förr hört ens nämnas, och en hop ungdomar med adelsnamn skaffa sig full-

makter och taga säte och stämma vid landtdagen som hufvudmän för ätter, hvilka förut representerats af insigtsfulla och tänkande patrioter".

Alma såg på honom. Hvad han hade vacker blick, då han talade så der ifrigt! Det låg ett så intelligent drag öfver hans ansigte och isynnerhet kring den fina, energiska munnen.

„Bra många af dessa folkrepresentanter" fortsatte Lind, „ha ju ej i något afseende gjort sig bemärkta på det allmännas område. Har man ens hört dem omtalas såsom på något sätt framstående? Nej, utan de fösas ihop för att bilda den kompakta, viljelösa majoriteten åt några få ledare, hvilka föra dem fram i sitt partis intresse".

De kommo till senatstorget och Lind föreslog nu, att de skulle göra en promenad ner till skridskoklubben.

Det ville Alma gerna. Hon hade de sista dagarna suttit så mycket inne, och vädret var så utmärkt vackert, riktigt vårlikt.

I stället för att gå ned till skridskobanan, spatserade de långt ut på isen. Solen sken på snön, så att den nästan bländade. Furuskogen stod så mörk på öarnas höga klipp-

grund och vägen, på hvilken de gingo, drog sig på andra sidan fjärden så lockande in mellan holmarna.

„Hvad här är tyst och stilla, när man kommer från rörelsen och bullret i staden! Det är helt visst ganska få, som ens ha en aning om att man blott några steg från stadens gator befinner sig så godt som i ödemarkens underbara frid“, sade Lind och andades med vidgadt bröst in den friska luften.

„Det är första gången jag är så här långt ute på isen. Här är verkligen bra vackert“ medgaf Alma. „Och se hur bra staden tar sig ut härifrån, med Nikolaikyrkans pelare och kupoler öfver husmassorna.“

„Ryska kyrkan på sin klippa är så här om vintern af präktig effekt, när solen skiner på de röda tegelmurarna. Ser ni hur konturerna stå mjuka mot den gråa luften.“

De gingo ännu långt ut, nästan öfver till andra stranden. Samtalet tystnade af. Det var här och der vatten på vägen och då bjöd Lind sin hand åt Alma för att hjelpa henne öfver; utan galoscher som hon var, kunde hon ej stiga i den våta snön.

„Men hvar hamna vi till slut? Jag tror det är tid att vi vända om igen“, bröt Alma skrattande den långa tystnaden.

„Ah, förlåt. Jag var så långt borta med mina tankar.“

„Det är föga smickrande för mig.“ Alma såg skälmskt på honom och skrattade åter.

„Ni var med, förstås.“

„Hvar voro vi då?“

„Långt inne i framtiden.“

Alma rodnade.

„Ja, ser ni, fröken Holm, när jag första gången råkade er, var det som om jag hade känt er mycket länge redan. Det var som om något dunkelt, kärt minne hade väckts hos mig. Och det är det egendomliga, att ett riktigt kärt minne är liksom sammanväxt med ens tankar. Hvart de än irra, har man en känsla af att det står bredvid, leende och vänligt.“

„Men kan inte en sådan känsla vara bedräglig? Den är ju i alla fall bara en lek af fantasin?“

„Säg inte så, fröken Holm. Jag tror att vi äfven på annat sätt än endast genom de

yttre sinnena kunna emottaga intryck. Och dessa intryck kunna vara verkligare och sannare än de, som sinnena meddela oss, hvilka vi på sätt och vis få liksom i andra hand. Det är derför, som den första, omedvetna och oreflekterade kärleken ofta är så djup och varaktig."

„Tror ni på den första kärleken? Och tror ni i vår realistiska tid öfverhufvud alls på kärleken?"

„Ja, det gör jag. Och ni?"

„Jag vet inte riktigt . . ."

Alma rodnade åter och såg bort.

„Ni vet inte om ni tror på kärleken?"

„Åhjo, visst tror jag . . ."

Då Alma sedan hemma i tankarna genomgick hvad de talat under promenaden, kunde hon ej följa tråden längre än dit. De måtte sedan ha talat något om teatern, eller om någon bok. Men hvad det var kunde hon ej erinra sig. Linds ord hade försatt henne i en så underlig stämning, en blandning af glädje och vemod, som drog en skir slöja öfver alla hennes tankar och känslor.

Lind, som i sin egenskap af frivillig värnepligtig fick bo hemma hos sin mor, satt denna afton uppe och arbetade ännu längre än vanligt. Lampans mjölkhvita kupa spred ett behagligt sken öfver skrifbordet med dess uppslagna böcker och det hvita pappret, öfver hvilket pennan gled i rastlös ifver. Det var alldeles tyst. Blott då och då hördes från gatan utanför hästtraf och bjellerklang af en förbifarande hyrkusk.

Enkefru Lind satt i den lilla salongen bredvid sonens rum och stickade på en strumpa vid skenet från en liten lampa med grön skärm, som hon hade stält tätt vid bordskanten. När väggklockan i matsalen slog tolf, böjde hon sig ned efter ullgarnsnystanet, hvilket hade fallit på golfmattan, nystade upp garnet och lade stickningen ifrån sig. Hon torkade af glasögonen, hvilka hon hade lagt bredvid sig på bordet, putsade dem omsorgsfullt med näsduken och lade dem in i deras fodral; satt sedan en stund och trummade med ena handen sakta på bordduken. Med en undertryckt gäspning steg hon upp och gick att säga godnatt åt sonen. Hans bordslåda var till hälften utdra-

gen och han satt med pannan lutad mot handen, försjunken i betraktandet af Alma Holms fotografi, som låg framför honom på bordet. Först när modren stod tätt invid honom, märkte han hennes närvaro och såg förlägen upp från bilden.

„Jag kommer för att säga godnatt; klockan är redan tolf," sade modren, utan att låtsa se porträttet, hvilket han sökte oförmärkt skjuta åt sidan.

„Godnatt, mamma!"

„Ämnar du sitta länge uppe ännu?"

„Jag tänker ett par timmar."

„Godnatt då!"

„Godnatt, godnatt!"

Hon klappade honom vänligt på axeln och gick. Tog lampan från salongsbordet, ställde den på byrån i sängkammarn och skrufvade lågan lägre. Klädd i sin hvita nattröja, satt hon sedan och vaggade sakta i gungstolen, med ett kärleksfullt leende öfver det vackra, åldrade ansigtet.

IV.

„Hvad säger mamma, om jag skulle gifta mig?“

Grönström såg skrattande på modren.

„Nå, det vore då riktigt en välsignelse! Men du skall bara inte förhasta dig. Om du inte blir lycklig sedan.“

„Åh, var lugn för det!“

„Och så skall du inte taga någon fattig flicka. Pappas affärer äro mycket dåliga, fast man inte får tala om det, naturligtvis.“

„Så—åh!“

Han kastade cigarrstumpen mot kakelugnen, lutade sig tillbaka i länstolen och hvisslade.

„Jag har nog anat något ditåt. Det är väl derför han i hvart bref gått på med att jag skall spara. Men jag tänker att det inte är så farligt ändå.“

„Jo, nog är det *så*“, suckade modren. „Bra om det nätt och jemnt reder sig.“

„Det var tusan. Ja, då måste man väl i god tid se sig om efter en rik och vacker flicka.“

„Du får nog hvem du vill ha, kära Robert. Förhasta dig derför inte.“

„Åh, jag har redan en på förslag. En tusan så stilig flicka, skall mamma veta. Alma Holm.“

„Hon, som du var så mycket tillsammans med på landtdagsbalen?“

„Ja, just hon. Är hon inte bra?“

„Jo, hon såg riktigt söt ut.“

„Henne får jag nog, det vet jag, och hon är rik, så rik som man i våra dagar gerna kan begära.

Han skrattade förnöjdt.

„Och för resten kan jag taga fröken Hellfelt, om det inte går med Alma Holm. Hon ser visserligen inte så bra ut, men har ännu mera pengar. Henne har jag också försökt hålla varm. Jag har mycket ofta varit bjuden till dem. Men man får nu ändå inte se bara på pengarna.“

„Nej, det vore ju mycket orätt, och det vill jag visst inte, att du gör. Men ser du, gos-

sen min, om det låter förena sig, så är det ju ingenting ondt deri".

„Ja, det är också min mening. Och derför tänker jag ändå, att jag tar Alma Holm. Men det var sant, kan mamma ge mig tio mark? Jag skall gå och skaffa åt mig teaterbiljett till qvällen. Holms gå säkert upp".

„Jo. Här skall du få. Det är just jemnt allt hvad jag har för närvarande."

„Det blir fem mark till biljetten och fem att vifta under mellanakterna. Det är inte mycket att hurra för".

„De der teaterqvällarna bli ändå bra dyra för er."

„Man kan inte som officer gå på billigare plats än länstol. Det vore att nedsätta hela officerskårens anseende."

„Jag tyckte, när jag var på teatern här om dagen, att det ändå var bra underligt att se unga löjtnanter sitta på de beqvämaste och dyraste platserna. Liksom inte litet enklare och billigare skulle duga åt dem."

„Det är för uniformen. En civil kan sitta hvar som helst, men med en officer är det helt annat, ser mamma".

Han tog en kam från fickan, ställde sig framför spegeln, ordnade håret och kammade ögonbrynen och mustascherna.

„Tusan så dålig spegel. Man ser ju knapt någonting.“

„Åh, nog ser du bra ut!“ försäkrade modren.

„Ja, adjö nu då, mamma.“

Alma Holm var verkligen på teatern med sin mor. Fröken Stål var med dem. Under första mellanakten var Grönström uppe i deras loge, och för öfrigt stod han hela qvällen lutad mot orkesterbarrièren och såg dit upp.

„Skola vi bjuda fröken Holm med hennes mor och fröken Stål på en fin supé efter teatern?“ vände sig Grönström till Löfberg, som satt bredvid honom. „Du känner ju fröken Stål?“

„Jo, något litet. Det är en mycket präktig flicka.“

„Ja, hvad menar du om mitt förslag?“

„Nog kan jag ju komma för din skull, men dyra bli sådana der aftnar.“

„Åh strunt! Hvart skola vi gå? Här på öfre Opris? Eller på hotell Kämp?“

„Kanske hotell Kämp är bättre. Det har åtminstone nyhetens behag.“

„Men en sak. Har du pengar på dig?“

„Nog har jag. Men det kan hända att jag behöfver dem i morgon.“

„I morgon kan jag nog skaffa. Jag måste ändå gå med en vexel, och då kan jag gerna taga litet till.“

Grönström skyndade upp och bjöd damerna.

Jo, de lofvade komma. Det skulle vara helt trefligt att se hotell Kämp, som de hört talas så mycket om.

Efter teatern gingo de alla fem till fots den korta vägen. Det var litet svårt att komma öfver gatan för de många åkdonen, som körde från teatern, och det gälde att se upp och att till och med springa ett par steg. Skrattande och andfådd var man slutligen öfver på andra trottoaren.

„Nej, inte den vägen,“ sade Grönström, då damerna tänkte gå in genom hotellets med elektriskt ljus belysta entré från Esplanadgatan. „Ingången är här på andra sidan.“

Den korpulenta, uniformerade portiern tog emot öfverplaggen och man gick uppför den

breda, ståtliga trappan, med en bugande kypare som vägvisare.

„Kan du ge mig pengarna nu?“ hviskade Grönström.

Löfberg lemnade sig litet efter och tog fram en hundramarkssedel. När Grönström sedan stannade vid dörren för att låta damerna gå först, stack han den i hans hand.

Grönström hade sagt till, att det skulle vara riktigt fint serveradt och att blommor och två flaskor champagne George Goulet skulle stå på bordet. I hotellets stora matsal var någon festlig tillställning, och derifrån hördes gardesmusiken alldeles tydligt, men utan att vara så stark, att den störde samtalet.

Grönström var på briljant humör, skämtade och pratade, delande sin uppmärksamhet mellan konsulinnan och Alma, och ständigt påpasslig att slå i deras glas eller räcka fram någon af de många assietterna med kalla eller varma maträtter.

„Vill inte konsulinnan vara god och smaka på en beckasin?“ sade han, när kyparen började bjuda omkring steken, som bestod af hjerpe och beckasin. „Jag åt här i går sådana, och

jag kan försäkra, att de äro alldeles utmärkta. Fröken Holm, vill inte ni också vara så god?"

Beckasinerna befunnos förträffliga och man sköljde ned dem med champagne.

Fröken Stål och Löfberg talade om teatern.

„Skall det då vara alldeles omöjligt hos oss att få en svensk teater med inhemska skådespelare," sade Löfberg. „Vi äro det enda folk i Europa, som inte kunnat sätta upp en egen, nationell scen — ja, det vill säga, vi ha ju den finska teatern, men jag talar nu inte om den".

„Jag har ofta tänkt detsamma," sade fröken Stål. „Det är väl derför, att vi äro en så trög nation, såsom det heter".

„Men det är egentligen finnarna, som sägas vara tröga, och hvad ha de inte åstadkommit. De svenskatalande i landet ha nöjt sig med att behålla sin dominerande ställning, utan att mycket bekymra sig om att på inhemsk grund garantera fortbeståendet och utvecklingen af den kultur, hvilken de representera".

„Men tror löjtnanten, att den verkligen i längden skall kunna bibehålla sig? Skall inte

förr eller senare finska språket komma att intaga den plats det svenska nu innehar och tränga det ned till en alldeles underordnad betydelse? Så påstod åtminstone helt nyss magister Palikka, ni vet, den unga finska författaren, som väckt så mycket uppseende".

„Ja, det hör man alltid från det hållet. De kunna inte tänka sig ett samarbete, en fredlig, men mäktig täflan i utveckling. Nej, den ena skall sätta foten på den andras nacke, eljest är man inte nöjd. Det är detta den obildade massans begär att herska och förtrycka, som seklers civilisationsarbete ännu inte kunnat utplåna ur menniskonaturen. Det är en qvarlefva af vilddjurens instinkt att hålla sitt jagtområde fritt från konkurrenter om bytet, Darwins teori i dess tillämpning på detta område af utvecklingen".

„Kan man tillämpa Darwins teorier också på själsutvecklingen?"

„Naturligtvis. Det är erfarenheten om det öfvertag ett för tillvarons kamp i något afseende bättre utrustadt organ medför, som föranleder till dess flitiga användning och ytterligare fullkomnande. Själen lär sig att taga

vara på kroppens egenskaper och göra sig dem till godo. Det är sålunda själen, som främst utvecklas och nedärfves, och organismens förädling blir blott en följd deraf".

„Men nog förefaller det motbjudande att tänka, att vår själ eller ande skulle vara blott en genom kamp om rofvet utvecklad djursjäl," invände fröken Stål.

„Hvad är det för ondt i det? Hvem kan säga hvad en djursjäl är? Kanske någonting nog så storartadt. Hvem vet i denna dag ens hur lifvet försiggår i en af cellerna i vårt lillfinger? Det är ju möjligt, att det inte är någon annan skilnad mellan djurens och menniskans själ, än det är mellan den ena och den andra sidan af bladet i en bok".

„Det har jag aldrig kommit att tänka på. Men i så fall skulle väl också den religiösa känslan vara en utveckling från någon egenskap hos djursjälen".

„Naturligtvis".

Fröken Stål skrattade godt.

„Hur vill ni bevisa det?"

„Det är mycket enkelt. Vi veta, att djuret lär sig att frukta och älska sin herre, såsom

den, från hvilken straffet lika väl som all god gåfva kommer, utan att det sjelft vet sig hafva någon rätt att fordra det senare, men fylles af tacksamhet öfver den oförtjenta, dagligen upprepade nådebevisningen. Märker ni redan sammanhanget, fröken Stål?"

„Afståndet från denna känsla af beroende till gudsdyrkan är ofantligt stort, tycker jag", invände hon, synbarligen road af hans ifver att öfvertyga henne.

„Det finns också mellanled i bevisningen", fortfor Löfberg. „De gamla folken, t. ex. egyptter och romare, egnade gudomlig dyrkan åt sina regenter, hvilka då för tiden hade samma ställning till folket, som vi i våra dagar till våra husdjur. Är inte denna dyrkan ett rent underkastande, sådant som djuret egnar sin herre, — reflexionslöst, instinktlikt, ofritt? Och derifrån till naturfolkens dyrkan af goda och onda, öfver lif och död herskande gudamakter är steget kort."

„Det låter mycket otroligt, det der", vidhöll fröken Stål. „Antagligen finns det också mycket att invända deremot, fastän jag inte har reda på det".

Grönström fylde på glasen och föreslog nu damernas skål, hvarefter man steg upp och förflyttade sig till ett angränsande rum, der kaffe var serveradt.

„Om herrarna önska röka, så låt inte oss genera“, sade konsulinnan. „Vi äro nog vana både vid papyrosser och cigarrer. Ja, litet cigarrök är till och med rätt behaglig“.

Grönström sade till om cigarrer och likörer, begärde sedan räkningen och gaf hundramarkssedeln åt kyparen. Efter en stund kom denne tillbaka med den qvitterade räkningen och återstoden af pengarna på en bricka. Grönström tog en tjugumarkssedel derifrån och lät kyparen behålla det öfriga.

„Ja, vi få nu tacka herrarna så mycket för den angenäma aftonen. Det är redan tid att vi gå, klockan är visst snart ett“, sade konsulinnan, när kaffet var drucket.

Damerna drucko herrarna till, i det de läpjade på anisettglasen, och sedan bröt man upp. När de kommo ut på trottoaren, stodo trenne hyrkuskar utanför, som Grönström hade låtit kalla.

Grönström bad att få åka med Alma, och fröken Stål åkte med Löfberg. Det var klart

månsken och klingande slädföre, och åkningen kändes riktigt uppfriskande.

„Det känns bra skönt att andas den friska luften efter värmen der inne“, sade Alma, då Grönström kom för att sätta sig i släden bredvid henne, sedan han först hjelpt konsulinnan.

„Fryser ni inte, fröken Alma?“ frågade han halft hviskande.

„Nej, jag tycker inte att det är kallt“, svarade hon.

När de följt fröken Stål hem och sedan vände på Alexandersgatan, slingrade släden. Grönström slöt sin arm lätt om Alma, liksom för att stöda henne, och höll den sedan qvar.

„Jag känner mig så lycklig att få åka så här med er“, hviskade han, i det han lutade sitt hufvud helt nära till hennes. „Men den lyckan är så kort och kommer kanske aldrig åter.“

„Ni vet inte, fröken Alma“, fortfor han efter en stund, då hon ingenting svarade, „hur alla mina tankar och känslor, hur hela min varelse drages till er med en makt, som jag förgäfves bjuder till att motstå. Jag känner

knapt igen mig sjelf. Ni har väckt mig till ett nytt lif, gjort mig till en annan, ädlare menniska . . .“

Man var framme, och han hjelpte Alma ur släden.

„Godnatt, fröken Holm — godnatt, fru konsulinna!“

„Godnatt! Godnatt! Herrarna glömma väl inte bort oss. Gör oss det nöjet att komma snart och helsa på.“

Grönström och Löfberg betalade hyrkuskarna och återvände till fots.

„Ett präktigt vinterväder“, sade Löfberg. „Det har bara blifvit litet för kallt. Snön riktigt knastrar under fötterna“.

Han stannade och tände en cigarett samt skyndade sedan på sina steg för att upphinna Grönström.

„Hvad går du och funderar på?“ sade han, då Grönström gick tyst och endast småhvisslade för sig sjelf.

„Nu är det klappadt och klart, bror Löfberg“, sade Grönström då.

„Hvilket? Du må väl aldrig i verlden ha gjort någon dumhet nu?“

„Inte precis det, men någonting ditåt. Hon vet nu, att jag endera dagen kommer att fråga henne om hon inte vill ha mig“.

„Har du också noga tänkt på hvad du gör?“

„Hvad är det att tänka på? Flickan är rik och är kär i mig. Hvarför skulle jag inte taga henne då?“

„Är du säker på att hon är så rik, som du tror? Du har gjort så stora skulder, att din lön inte ens förslår ordentligt till räntorna. Hennes föräldrar lefva dessutom, och från dem har du tills vidare inte mycket att vänta“.

„Åh, det kan gå på skuld i början“.

„Vet du, det är oförsvarligt att tänka så der. Egentligen borde du aldrig gifta dig, om du ville handla hederligt. Du vet, att du är en ytterst lättsinnig och svag karaktär“.

„Nå, än se'n? Det äro ju de flesta. Liksom det skulle göra någonting“.

„Man ser nog dagligen hvad det gör. Den ena rymmer, den andra sättes på tukthus, den tredje hänger sig; dessutom går sådant der i arf.“

„Enligt din teori är det således endast dygdemönster, som borde få gifta sig?“

„Den frågan öfverlemnar jag åt dig sjelf att svara på. Ett är åtminstone säkert, att gifter du dig, med din nuvarande uppfattning af lifvet, så gör du dig skyldig till ett bedrägeri. —

„Du tycks ha mera goda tankar om mig.“

„Åtminstone säger jag öppet hvad jag tänker. Och det är ju inte första gången du får höra det af mig. Jag tycker för resten verkligen, att litet mer uppriktighet inom kamratlifvet inte skulle skada.“

„Liksom du sjelf då vore ett sådant helgon.“

„Det är ju inte jag, som står i begrepp att ställa en annans hela lif och lycka på spel.“

De hade kommit till Löfbergs port.

„Godnatt med dig, moralpredikant! Det är så kallt, att jag tror jag åker“, sade Grönström, ropade an en hyrkusk, som just vek om hörnet, och satte sig upp i släden.

När Löfberg lade handen på portlåset, var hyrkusken med Grönström redan försvunnen om hörnet.

V.

Pianolärarinnan Bertell var på visit hos konsul Holms. Konsulinnan var ensam hemma.

„Är det verkligen sant“, frågade fröken Bertell, „att konsulinnans dotter är förlofvad med löjtnant Grönström? Man säger så i hela staden.“

„Folk pratar nu så mycket. Han umgås i vårt hus och visar sig intresserad för min dotter. Det är alltsammans.“

„Nå, Gud ske lof. Jag kände mig redan helt uppskakad. Det skulle verkligen varit synd.“

„Hvilket då?“

„Det talas i hela staden om att han skall lefva så vildt och ha så rysligt stora skulder. Jag kommer just från hofrådet Bergfälts, och

hofrådinnan berättade, att hon hört sägas, att han knapt någonsin kommer hem förr än sent på morgnarna. Är det inte rysligt?"

„Min man säger tvärtom, att han har namn om sig att vara särdeles hygglig och stadig. Och mycket omtyckt skall han också vara af sina kamrater."

„Ja, kamraterna äro naturligtvis alla dylika. Statsrådinnan Fromholtz sade att det inte skall finnas en, som skulle lefva ordentligt."

„Det måste ändå ligga mycken öfverdrift i det der", menade konsulinnan.

„Hvarifrån skulle då alla sådana rykten komma? Någon orsak måste de ha. Och hvad som är det värsta, man säger att det endast är pengarna han vill ha."

„Att man säger så är mera sårande för min dotter, än för löjtnant Grönström."

„Jag hörde hos kamrer Östbergs, att han skall ha sagt, att en man aldrig bör gifta sig med en fattig flicka. Är det inte horribelt?"

„Det beror på. En fattig man och en fattig flicka böra ej gifta sig, i fall de ej båda

lärt sig att arbeta och försaka. Lefnadskostnaderna äro dyra nu för tiden."

„Men, hvart taga då poesin och kärleken vägen?" utropade fröken Bertell alldeles häpen. „Det är ju kärleken, som skall närma unga hjertan till hvarandra, men inte snikenheten. Det sade de också hos lektor Vadstens, der äldsta dottern är förlofvad med en fattig teologiestuderande. De skulle nog få sitta och vänta på friare åt sina sex flickor, i fall alla karlar skulle söka endast rikedom. Ty pengar få de stackars flickorna gunås så visst inte. De ha så fattigt, att konsulinnan aldrig kan föreställa sig det. Jag ger pianolektioner åt de två yngsta flickorna och vet derför hur de hafva det. Fläckiga, urblekta öfverdrag på möblerna, söndriga trasmattor på golfvet, och smutsigt och dammigt, så att man riktigt skäms på deras vägnar. De yngre flickorna äro så slamsigt klädda, som riktiga pigbarn. Och hur tarfligt de äta sedan! Det har händt ett par gånger, att dörrn till matsaln stått öppen, när jag gått bort. Potäter och gröt, och gröt och potäter, alltid lika. Ja, konsulinnan kan al-

drig tänka sig hur knapt och fattigt de ha det.“

„Ja, ja, en skollärare måtte inte ha stora inkomster.“

„Derför visa de sig också inte litet artiga och förekommande mot fästmannen, som räddar helst en ur eländet. Och bruden är naturligtvis i sjunde himlen och gör sig så sirapssöt, att det riktigt är vämjeligt. Det finns då ingenting obehagligare att se, än förlofvade flickor. Hos rådman Pilqvist är också äldsta dottern förlofvad och fästmannen kommer dit alla dagar klockan fem, just då jag ger min timme. Då springs det genom salongen till tamburn, och då är det ett tisslande och tasslande, ett kyssande och smekande, så man kan må illa. Och så komma de sedan arm i arm genom salongen och gå hviskande in i förmaket och stänga dörrn efter sig.“

„Så“ — fortfor fröken Bertell, „att konsulinnans dotter är så förståndig och inte tar den der löjtnanten.“

„Ja, som jag sagt, bästa fröken Bertell, så är det alls ingenting afgjordt. Vi skulle visst inte vilja förlora vår dotter. Hon är ännu så

ung, och nu då vår son studerar i utlandet, skulle vi känna det ännu mer tomt, om hon redan skulle lemna oss. För resten vet jag inte ens om löjtnant Grönström har några sådana afsigter."

„Han skall ju gå här så ofta, nästan alla dagar, och det är derför man trott —"

„Ja, han besöker oss då och då, men derför är det ju inte sagdt — — —"

„Nej, det förstås. Och det var nu väl att jag fick veta. Jag har så tänkt komma för att fråga, men det har inte blifvit af förr. Alla menniskor, som jag går till, ha frågat mig och undrat, att jag ingenting visste säga, jag som är så nära och gammal bekant i huset. Jag har riktigt känt mig förlägen. — Men nu får jag lof att skynda mig till en lektion. Här har jag suttit och pratat utan att märka hur tiden gått."

Fröken Bertell tog afsked och gick.

På Senatstorget mötte hon Alma.

„Goddag, fröken Holm. Jag trodde redan att man skulle få gratulera; men jag kommer just från herrskapet, och konsulinnan svarade, att det inte är sant."

Alma rodnade.

„Ja, ja, man vet ingenting. Adjö nu igen. Jag får lof att skynda mig.“

Det var redan den tredje i dag, som hade stält samma fråga till Alma. Och alla, som helsade på henne, sågo så ovanligt hjertliga och vänliga ut. Hon kände, att hon var föremål för ett alldeles särskildt intresse. Det var så underligt alltsammans. När hon gick med löjtnant Grönström, voro allas blickar nyfiket fästade på dem. Och det hade verkligen råkat så, att hon alla dagar hade mött honom, och då vände han alltid om och promenerade med henne. Men hon gick ju också ofta med andra herrar. Sist i går hade hon gått med Lind flere slag på Esplanadgatan, utan att någon tycktes fästa sig dervid. Han var ändå bra präktig, magister Lind. Hon kunde riktigt tycka om honom. Det skulle alls ej kläda honom att skratta och vara glad som Robert, som löjtnant Grönström. — Robert var ändå ett bra vackert namn, isynnerhet om man sade Robbert. — Underligt att hon först ej kunde riktigt tåla honom. Nu, när de råkats nästan alla dagar, hade hon lärt känna honom bättre.

Han var verkligen bra treflig. Aldrig behöfde man frukta att ha ledsamt i hans sällskap. Och så väl uniformen klädde honom. Var det inte han, som kom der borta? Nej, det var blott en rysk officer, som liknade honom på gången.

Hon var så upptagen af sina tankar, att hon ej märkte magister Lind, som sett henne på afstånd och sneddade öfver torget, innan han var tätt invid henne och helsade.

„Åh, se goddag, magister Lind“, sade hon och räckte honom handen. „Jag såg er inte och ändå gick jag just och tänkte på er.“

„Jag har hört att ni är förlofvad“, sade Lind. „Är det verkligen sant?“

„Med hvem då?“

„Med löjtnant Grönström.“

„Nej, det är bara folks prat.“

„Är det riktigt säkert?“

„Ja, visst är det det.“

„Nå Gud ske lof. Han är verkligen den sista jag skulle unna er åt. Hellre hvem som helst.“

„Det är bra obeskedligt af er att så der vilja nedsätta en annan, isynnerhet en, som talat godt om er.“

„Jag undrar just . . .“

„Det har han visst. Han har sagt, att ni är så ordentlig i er tjenst, och att ingen af de frivilliga kan jemföras med er.“

„Jag bryr mig föga om hvad han säger. Hufvudsaken är att ni är för god, mycket för god för honom, och derför blef jag så illa till mods, då det sades, att ni och han skulle vara förlofvade.“

„Hvad ni är barnslig. Jag har ju sagt, att det inte är sant.“

Linds ansigte klarnade upp, och han började tala om annat.

Han blir litet tröttsam i längden, den der Lind, tänkte Alma, då hon hängde upp sin kappa i tamburen. Grönström har nog rätt deri.

Följande dag kom Grönström åter på visit. Alma, som var ensam hemma, hörde redan på ringningen, att det var han. Konsulinnan var utgången, och när hon kom hem, var förlofningen skedd. Alma visste knapt sjelf hur det hade gått till. Ännu samma dag på morgonen hade hon tänkt, att om han skulle säga något, så skulle hon ge honom kor-

gen. Men så fick han ändå slutligen ja. Han visade sig så bedröfvad och nedslagen, när hon tvekade, att hon ju inte kunde göra annat.

När de första gången gingo ut, mötte de fröken Bertell.

„Jag ämnade mig just till herrskapet. Man får nu således ändå gratulera. Tänkte jag inte det. Jag har den äran! Lycka till, lycka till! När skall bröllopet bli? Jaså i vår redan. Ja, ja, lifvet är kort, man skall inte skjuta upp sin lycka. — Men jag skall inte uppehålla. Adjö, adjö! Nå, det var nu riktigt en stor nyhet.“

När de återvände från promenaden, mötte de vid Almas hem magister Lind. Han ämnade sig på visit, men gick nu förbi. Ingen min förrådde hvad han tänkte, och han gjorde helt lugnt honnör, just som Alma och Grönström veko in genom porten.

Linds mor hade redan en lång stund väntat på honom med middagen, då ett stadsbud kom med en biljett. Han skref, att han ej skulle komma hem till middagen och sannolikt ej förrän sent på natten. Han hade lofvat några kamrater, att de skulle vara tillsammans.

Det var nu riktigt bra, att han en gång också var litet ute. Der hade han hela vintern suttit hemma och arbetat alla qvällar till långt in på nätterna. Litet hvila och förströelse behöfde ju menniskan. Och det gick inte heller an att draga sig så helt och hållet bort från kamratlifvet och bli en enstöring. Han arbetade detta år mer än någonsin. Men det var det der porträttets skuld.

Hon smålog förnöjdt och serverade sig ännu en tallrik buljong.

Han hade ingenting sagt, och hon hade heller ingenting frågat. Det var nog bäst, att hon inte låtsade om något. När han hade allt på det klara, skulle hon nog vara den första, som fick veta det. Måtte han bara gjort ett godt val! Det var så lätt att taga miste i sådant, och mången hade fått ångra sig hela sitt lif. Och han förtjenade, hennes gosse om någon, att bli lycklig. Så ömsint, godhjertad och ordentlig som han var, funnos ej många — rättänkande och karaktärsfast och i sitt lif ett mönster för alla unga män.

På qvällen satt hon sedan uppe och väntade på honom. Kölden skärpte i till natten

och det kändes litet svalt i hans rum. Fastän klockan redan var elfva, lät hon sätta en god björkbrasa i kakelugnen, flyttade in sin gungstol och satte sig der med sin stickstrumpa. Det var alltid hennes plats, när det eldades i sonens rum strax på eftermiddagen, och då slumrade hon några minuter i gungstolen. Äfven nu blef den jemna gungningen allt långsammare och strumpstickorna började småningom gå i otakt. Händerna sjönko ned i knäet, hufvudet böjde sig lätt åt sidan och gungningen upphörde.

Det var alldeles stilla i rummet. Endast skenet från brasan lekte på den bäddade sängens hvita dynor, på bokhyllan och skrifbordet.

När hon vaknade, hade brasan brunnit ut. Det var nästan alldeles svart i kakelugnen och mörkt i rummet.

Hon kände sig mycket trött, tände ljus och såg på klockan. Redan half ett! Att han inte var hemma ännu. Men det var ju första gången på hela vintern, som han var ute med kamrater. Det var ju då inte underligt, att han stannade litet längre i deras sällskap.

Hon kände om kakelugnen var varm och sköt spjellet till. Gick sedan och lade sig.

När hon följande morgon klockan nio gick in i hans rum, låg han tungt insomnad, med ansigtet mot väggen. Kläderna lågo huller om buller, och en stol var kullslagen vid dörren. I rummet kändes en underlig blandning af spritångor och pappersrök. När hon samlade ihop hans kläder, såg hon vid kakelugnen rester af brändt papper. Hon plockade upp sotet. Det måtte varit ett fotografikort, ty på ett smalt halfbrändt stycke gul kartong stod i små röda bokstäfver: Charles Riis. Helsingfo . . .

— — — — — — — — — — — — — —

När Hanna Stål fick höra om förlofningen, skyndade hon genast till Alma.

„Måtte du nu bli riktigt lycklig, älskade Alma. Men är du säker på, att du älskar honom?“ frågade hon. „Jag som alltid trodde, att du tyckte om magister Lind.“

„Ja, nog tyckte jag mycket om Lind, innan jag sedan riktigt lärde känna Robert“, svarade Alma litet förlägen. „Men jag tror inte, att Lind och jag skulle passat för hvarandra. Han är litet för allvarsam. Det är nästan som om man

stode inför sin lärare, när man talar med honom, och det är plågsamt i längden.“

„Men att du just råkade komma att tycka om Grönström. Jag trodde alltid, att du bara gjorde narr af honom.“

„Vet du, Hanna, det gjorde jag också först. Men när han aldrig gjorde en min, ja, inte ens låtsade förstå, så tyckte jag synd om honom. Det låg någonting så trofast och tillgifvet i det, att jag slutligen måste börja hålla af honom. Och alltid när jag var ute, möttes vi. Ibland kom han och gick med mig, ibland helsade han öfver gatan och såg ut, som om han gerna velat komma öfver, men ändå inte vågat. Slutligen träffades vi dagligen, och mötte han mig inte på ett par dagar, så riktigt saknade jag honom. Ja, jag kände mig ibland helt orolig och föreställde mig, att han var sjuk.“

„Hvad säga dina föräldrar?“

„De äro mycket nöjda, mamma isynnerhet. Hon har alltid tyckt om Robert. Militärer ha mycket artigare sätt än civila, säger hon, och det har hon nog rätt i. Och så ha också militärer en bättre framtid. Om de ha litet tur, så gå

de hastigt nog uppåt, då deremot civila aldrig äro riktigt säkra att få en bättre tjenst. De ha visst små löner vid militären, men mamma säger, att det är något, som jag inte behöfver se på."

„Kanske borde du ändå ha känt honom litet mer?"

„Jag har ju varit bekant med honom ända se'n jul, och vi ha ju råkats nästan alla dagar. Man kan knapt känna en menniska bättre, än jag känner Robert. Och när sedan Lind och några andra talade illa om honom, bara af afundsjuka, för att de sågo att jag tyckte om honom, då tyckte jag att det var mitt fel, att man var stygg mot honom, och jag ville visa dem alla, att han var för god för deras gemenheter."

„Och du är nu riktigt lycklig, snälla Alma?"

„Så lycklig en menniska någonsin kan bli. När han är borta, längtar jag efter honom så, att jag inte kan säga det. Jag förstår nu alls inte, att vi inte förlofvade oss för länge sedan. Det är riktigt som det vore onaturligt att tänka, att vi ännu i förgår voro främmande för hvarandra, så främmande, att vi sade „löjtnanten" och „fröken" . . .

Följande morgon ringde Grönström på hos sina föräldrar.

„Frun är inte färdig ännu“, sade Lotta, då hon öppnade dörren.

„Kom in bara, Robert“, hördes modrens röst.

„Hu, hvad här är instängd luft“, sade Grönström, sedan han helsat.

„Ja, vi äro så sena af oss i dag“, ursäktade modren. „Pappa var ute på en tillställning i går qväll och kom hem så sent, att han inte orkade stiga upp förrän just då han måste till plenum. Derför äro sängarna obäddade och rummet ostädadt. Eljest äro vi ju nog tidiga af oss.“

„Nå, nu kan mamma gratulera mig. Jag är förlofvad!“

„Med Alma?“

„Ja.“

„Nå, det var då riktigt roligt.“

Hon omfamnade och kysste honom ömt.

„Gud välsigne dig, min kära Robert. Måtte hon göra dig lycklig.“

VI.

Ett niofaldigt hurra, ackompagneradt af bataljonsmusikens fanfarer, helsade Grönström, då han trädde in i trettifemman på societetshuset, der kamraterna aftonen före bröllopet hade stält till en supé för att fira hans afsked från ungkarlslifvet. Under tonerna af Fatinitza marschen skred man sedan genast till anfall på det rikt belastade bordet, hvilket gjorde ett gladt och festligt intryck med sina elegant uppsatta rätter, sina långhalsade flaskor och sina i skenet från gaskronan och de väldiga kandelabrarna glimmande glas, porsliner och med frukter fylda kristallskålar.

„Det var ett godt kap vännen Grönström gjorde“, sade en af officerarne till en annan, när de hade tagit snapsen och höllo på med

en kaviarsmörgås. „Flickan har duktigt pengar, säger man“.

„Ja, jag har hört, att konsul Holm skall ge åt dem tjugutusen mark genast efter vigseln“.

„Det är nu väl, det, så slipper Grönström fri från några af de värsta björnarna“.

„Åh, det är nog mycket mer han skulle behöfva för att någorlunda klarera sig. Men han får väl mera sedan“.

„Flickan är mycket söt. Jag såg henne på landtdagsbalen, och der tog hon sig riktigt bra ut“.

„Ha de känt hvarandra länge?“

„Han lär ha sett henne första gången strax efter jul på ett slädparti“.

„Då gick det ju hastigt“.

„Åh, Grönström är nog den, som vet att hålla sig framme“.

Han skrattade och gick att taga ett glas porter.

Grönström slog Löfberg på axeln.

„Kom och skåla med mig nu, moralpredikant. Skall du inte börja på nu igen?“

Löfberg skrattade.

„Det har ju visat sig vara alldeles bortkastadt besvär".

„Men hur är det med dig sjelf? Man möter dig så ofta med fröken Stål nu för tiden."

„Ja, du vet ju, att jag tycker om att tala med henne. För resten äro vi bara goda vänner, det är allt. Och det är ändå mycket, ty en qvinnas vänskap är att sätta värde på".

„Se så, nu är du på god väg igen. Du har alls inte varit dig lik på de sista månaderna. Du, som var den gladaste och sorglösaste kamrat man kan tänka sig, har blifvit sentimental och högtrafvande som en gammal mamsell. Det är väl allt den der „vänskapens" skuld, tänker jag".

„Det kan nog hända".

„Hvart tänker ni resa?" frågade en annan kamrat Grönström.

„Vi resa till Paris och dröja der två månader".

„Med nattåget?"

„Ja, strax efter vigseln".

„Det är också ett påhitt, att gifta sig och så genast kuska af ut i kalla natten", inföll en tredje.

„Hvad skall man göra, när det brukas så!“

„För två älskande kan också en trång kupé vara ett himmelrike“.

„Och med en god reskassa. Då bör man kunna ha det ganska bra“ inföll en annan.

Ju längre det led med supén och ju flere vinflaskor som tömdes, dess lifligare och uppsluppnare blef samtalet. Skämt och qvickheter haglade på alla håll och ej just af det finaste slaget. Musiken spelade och blandade muntra operettmelodier i skrattet, sorlet och slamrandet med knifvar och tallrikar.

Steken hemtades in och champagnen slogs upp. Då fattade en af kamraterna sitt glas och skildrade i ett tal på vers

„Löjtnant Robert Grönströms lif och lefverne från vaggan till brudstolen och ännu litet längre“.

Löjtnant Robert var liten, i vaggan han låg;
Men redan då hade han så tapper håg.
Han skrek och han sparkade, sin amma han slog,
Men lagd till hennes barm så förnöjeligt han log
Det starka, så ha af Tegnér vi ju lärt,
Har alltid varit det sköna värdt.

Så växte han, kom till kadettkårn till slut,
Fick lära sig ryska och veta hut,

Fick stryk af kamrater, i all vänskap förstås,
Och ovett af lärare — ock sådant bestås —
Men minnet af vaggålderns renaste fröjd
Satt qvar i hans själ — han var alltid förnöjd.

Det fanns ej en flicka i Fredrikshamn
Med borgerligt eller med högadligt namn,
Ej fet eller mager, ej kort eller lång,
För hvilken han ej skulle flammat en gång.
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Men lemnom den tiden! Det var dock ett tvång
Att vakna och somna vid trumpinnens gång,
Och växte mustascherna trögt, blef det spordt,
Att sjelf han i stället växte för fort.
Och Robert fick pröfva att kroppen är lång,
Men kadettuniformen för kort och för trång.

Befrielsens timme för honom dock slog,
Examen han tog och till hufvudsta'n drog.
Här dref han omkring, ja på storstadsvis,
Och eröfringar gjorde han dussinvis. —
Krigskostnaden han af sin pappa fick
Och stundom till snälla procentare gick.

På ryska teaterns främsta parkett
Förtjust manövrera han ses sin lorgnett
Vid mången så „underbart“ fin pirouett
Af dansösernas flock i dess charmanta balett
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Nu sist på triumfer och segrar mätt
Han blåst till en ordnad och ärorik reträtt.

Garnisonstjenst hos Amor och Hymen han tar,
Och ämnar, om möjligt, bli stadig och far.
Och kamratskapet gladt generalmarsch slår,
När han hos skön Alma i läger går.

Den ena applåden och skrattsalfvan aflöste den andra. Jublet ville aldrig taga någon ända, och på allmän begäran läste han upp verserna än en gång.

Nu stod glädjen högt i tak. Nya champagneflaskor hemtades in, allt som de förra tömdes. Man sjöng och trallade, pratade och omfamnades, och när bordet dukats af, dansade man en française. De, som skulle vara damer, kastade rockarna af. Musiken spelade „Angots dotter“, och dansörer och dansöser gjorde sitt bästa att hålla sig i stil med musiken.

Efter françaisen hemtades en väldig bål fram, och kyparen fylde glasen ur en tillbringare.

Grönström tog nu ett glas, gaf tecken till fanfar och började sedan:

„Mina vänner! Kamrater! Mitt hjerta är så fullt — ni har visat mig så mycken vänskap, som jag inte vet mig ha förtjent — — men i krigarens yrke knytas vänskapsband, som äro starkare, än att döden kan bryta dem.

Jag lemnar er krets, men jag — kommer snart — tillbaka igen med en — liten vacker löjtnantska (rop: rasande vacker! tusan så söt! lyckliga ost!) en liten — vacker löjtnantska, och det kan väl bataljonen — inte förlora på, utan — snarare vinna, ja — helt säkert också — vinna — i en snar framtid, tänker jag —"

„Bravo! Ha ha ha, hurra! Bravo! Skål för löjtnantskan! Hurra, hurra, hurra!"

„Ännu en gång: hurra, hurra, hurra!"

„Mina herrar! (hysch! tyst nu då! Hurra! Kan ni inte vara stilla! Låt honom tala!) Den vänskap jag — hyser för er — kamrater och — vänner — den sitter djupt i hjertat — och ingenting kan minska — eller försvaga — den. Men ni måste — ändå — förlåta mig — om kärleken — intar första platsen — (ja ja! det är klart! fortsätt! tyst nu då!) Att älska — det är att lyckliggöra — säger någon författare — och det är min första pligt att göra henne — lycklig, så lycklig — en qvinna kan bli".

Man ropade på Björneborgarnes marsch, och Grönström bars på kamraternas axlar i triumf kring salen.

När man slutligen bröt upp, var klockan öfver fem.

Det var en klar morgon. Solen gick just upp. Luften var kylig och marken lindrigt frusen. Staden låg så tyst och stilla i det leende morgonljuset, som om den varit utdöd. Ett par gatsopare voro redan vid sitt arbete och i Esplanadhörnet skramlade tungt ett soplass på väg mot tullen.

„En härlig — morgon“, sade Grönström. „Hör nu — gubbar, skola vi — inte — gå och spatsera ett — stycke. Det — skulle — göra så — godt. — Jag är rädd jag — inte är — riktigt stadig. Vi skola gå — dit — till norra hamn — der är så — vackert.“

De gjorde så. De tysta gatornas eko mångdubblade ljudet af deras steg och skrålande röster. Gatsoparena upphörde att sopa, sågo ditåt, sade något åt hvarandra, skrattade och togo åter i med sitt arbete.

På högvakten gick en soldat af och an i solskenet med geväret på axeln. Då officerarne gingo förbi, skyldrade han.

„Det är — en af — våra gossar“, ropade Grönström . . .

Löfberg följde sedan Grönström hem. Der låg ett bref på bordet.

Grönström öppnade brefvet och såg, att det var från konsul Holm, som varit rest till utlandet i affärer och qvällen förut kommit hem till sin dotters bröllop.

Han gaf brefvet åt Löfberg.

„Läs du! Jag känner mig verkligen så trött.“

Löfberg läste.

„Min käre Robert!

Jag anser det vara min pligt att underrätta dig om att jag genom de senaste dagarnas oväntade prisfall gjort stora förluster. Min ställning är visserligen ej förtviflad, men jag är långt ifrån så förmögen, som man tror. Den kontanta hemgift jag hade tänkt gifva min dotter kan nu ej komma i fråga. Det blir derför svårt nog för er att slå er ut. Jag har talat med Alma. Hon säger sig vara beredd att börja ett enkelt och arbetsamt lif, i fall ej du har något deremot. Ingen orsak har jag att tro, att det är för penningarnas skull, du . . .“

Grönström, som suttit beqvämt tillbakalutad i soffhörnet, steg häftigt upp.

„Gif hit!“ sade han och ryckte brefvet från Löfberg.

Han läste det med feberaktig brådska.

„Det der var ingen glad nyhet på din bröllopsdag“ sade Löfberg.

Grönström stod tyst. Sedan vek han långsamt ihop brefvet.

„Hvad skall du nu taga dig till?“ frågade Löfberg.

Grönström började gå af och an öfver golfvet. Han kände sig rörd. Slutligen, efter en lång stunds tystnad, gick han fram till Löfberg och lade sin hand på hans axel.

„Du hade ändå rätt“, sade han, „den der natten — du mins — då vi hade följt Alma hem. — När jag tänker — att så många år — kastats bort i lättsinne och — utsväfningar, att jag — för några ögonblick se'n, några timmar före det vigtigaste steget — i mitt lif kunnat sitta bland — rusiga kamrater . . . Hur skulle det — väl en gång — slutat, om det fått — fortgå på samma sätt . . . Men du skall få se — Alma skall aldrig behöfva —

ångra, att hon litat på — mig. Och tack för att du varit — en verklig kamrat, varit den — enda, som sagt mig — sanningen . . . Det värsta af allt är, att — jag känner mig — så full af förakt — för mig sjelf.“

Han gick till fönstret, öppnade det och lutade sig mot fönsterposten. Den friska vårluften strömmade in, och solen, som reflekterades af den öppnade fönsterhalfvans rutor, fylde rummet med morgonljus.

6000188788
Göteborgs universitetsbibliotek

Typer och tilldragelser ur Helsingfors-lifvet:

Helsingfors-Monaco.

Skildringar ur vårt hufvudstadslif af **Sphinx.**

Andra upplagan. 1 mk. 25 p.

STATSRÅDET.

Silhouetter klippta ur Helsingforslifvet af **Jung Junior.**

1 mk. 25 p.

Den gamle Polisgevaldigerns berättelser.

Bilder ur Helsingforslifvet. Tecknade af **V. Petterson.**

I. 3 mk. 75 p.

SKUGGAN.

Koncentrerade berättelser af en gemensam vän.

3 mk.

Några minnen af e***.

1 mk. 50 p.

Säljas tillsammans för 8 mk i

G. W. Edlunds Bokhandel.